

Folkpensionsanstaltens etiska riktlinjer för leverantörer

Innehåll

Syftet med de etiska riktlinjerna för leverantörer	3
Omfattning och tillämpning	4
Ikttagande av lagstiftning och föreskrifter	5
Mänskliga rättigheter	6
Arbetsrätten och skyldigheter som gäller arbetsförhållandena	7
Hälsa och säkerhet	10
Miljö	12
Etisk verksamhet	14
Överensstämmelse med krav	15
Rapportering av missförhållanden och förseelser	16

Bilder: FPA

1. Syftet med de etiska riktlinjerna för leverantörer

Folkpensionsanstaltens (FPA) verksamhet grundar sig på följande värderingar: respekt för individen, kompetens, samverkan och nytänkande. Vi förväntar oss att våra produkt- och tjänsteleverantörer förstår dessa värderingar och förbinder sig att iaktta dem.

Ansvarsfullhet är ett viktigt element i FPA:s strategi och verksamhet. FPA främjar en hållbar utveckling genom att måna om kundernas, personalens och miljöns välbefinnande samt om ekonomisk hållbarhet i sin verksamhet.

Vi vill försäkra oss om att också de produkter och tjänster som vi upphandlar har producerats under socialt ansvarsfulla och miljömässigt hållbara förhållanden.

De etiska riktlinjerna utgör ett minimikrav som alla våra leverantörer ska uppfylla när de samarbetar med oss. Kraven är förenliga med FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter¹, Global Compact² samt den internationella arbetsorganisationen ILO:s (International Labour Organisation) principer³.

2. Omfattning och tillämpning

Våra leverantörer ska förbinda sig att iaktta dessa etiska riktlinjer och säkerställa att de minimikrav som anges här uppfylls i leverantörernas egen verksamhet och i deras leverantörskedjor. Leverantören ska försäkra sig om och övervaka att också dess leverantörer iakttar lagstiftningen och de principer för ansvarsfullhet som gäller produkter och tjänster som levereras till FPA. I de här etiska riktlinjerna används begreppet "arbetsgivare" då det är fråga om krav som gäller leverantörskedjan. Med arbetsgivare avses också leverantören själv, då denna fungerar som arbetsgivare.

Termen "avtal" eller "huvudavtal" avser ett avtal mellan FPA och en leverantör. De etiska riktlinjerna är en väsentlig del av avtalet mellan FPA och en leverantör. Alla principer som anges i de etiska riktlinjerna är inte nödvändigtvis tillämpbara eller relevanta i fråga om alla produkter och tjänster, men om en produkt eller tjänst anknyter till något av elementen i de etiska riktlinjerna eller inverkar på något av de element som nämns i riktlinjerna, ska riktlinjerna iakttas. Leverantören förväntas följa de etiska riktlinjerna också då de krav som fastställs i riktlinjerna är strängare än de krav som ställs i lokala lagar och föreskrifter.

Produkter och tjänster som produceras för FPA och dess kunder ska produceras under förhållanden som är förenliga med minimikraven i avsnitt 3–8.

3. Iakttagande av lagstiftning och föreskrifter

Leverantören ska följa den nationella lagstiftningen i det land där produkterna eller tjänsterna produceras. Om de krav som anges i detta dokument är strängare än de krav som ställs enligt lagstiftningen i landet i fråga, ska leverantören dock iaktta de krav som anges i det här dokumentet.

4. Mänskliga rättigheter

4.1. Respekt för mänskliga rättigheter

Leverantören är skyldig att i sin verksamhet och inom sin leverantörskedja respektera och främja internationellt erkända mänskliga rättigheter. Med dessa avses minst FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter⁴ och ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet⁵.

Leverantören ska försäkra sig om att den inte medverkar, direkt eller indirekt, till kränkningar av mänskliga rättigheter. Leverantören ska också förebygga och mildra potentiell negativ inverkan på mänskliga rättigheter. Leverantören ska inte heller tillåta att ett företag som ingår i dess leverantörskedja kränker mänskliga rättigheter eller drar nytta av sådana kränkningar.

Leverantören förutsätts också känna till de rättigheter för utsatta grupper, såsom ursprungsfolk, migrantarbetare, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning och lokalsamhällen, som är förknippade med de produkter och tjänster som den erbjuder FPA, och respektera dessa rättigheter.

4.2. Klagomålsmekanismer

Leverantören ska säkerställa att dess arbetstagare och andra relevanta aktörer, såsom de egna leverantörerna och lokalsamhällena, har tillgång till lämpliga klagomålsmekanismer.

5. Arbetsrätten och skyldigheter som gäller arbetsförhållandena

De principer gällande mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter som nämns i dessa etiska riktlinjer tillämpas på leverantörens samtliga arbetstagare oberoende av anställningsförhållande, till exempel på tillfälliga arbetstagare, säsongsarbetare, invandrare eller andra arbetstagare som är underställda leverantören.

5.1. Barnarbete och unga arbetstagare

Barnarbete är förbjudet. Barn får inte utföra arbete som stör studierna eller skadar deras hälsa eller utveckling. Ingen arbetstagare får vara under 15 år.

Barn som är över 15 år men under 18 år får endast utföra sådana arbetsuppgifter som till sin karaktär eller vad arbetsförhållandena beträffar inte äventyrar barnets hälsa, säkerhet, utbildning eller moral. Barn under 18 år får inte utföra natt- eller övertidsarbete.

Om barnarbete upptäcks ska leverantören ingripa i situationen och i samråd med arbetsgivaren, barnet och barnets familj samt vid behov med andra aktörer säkerställa att barnets intressen tillgodoses.

5.2. Tvångsarbete

Tvångsarbete är förbjudet. Med tvångsarbete avses alla former av arbete eller tjänster som utförs under hot om straff och som personen i fråga inte utför på frivillig basis. Tvångsarbete kan identifieras med hjälp av ILO:s indikatorer på tvångsarbete⁶.

Utöver tvångsarbete är också slavarbete, arbete som en person tvingas utföra som betalning på en skuld och ofrivilligt fängelsearbete förbjudet. Alla anställningsförhållanden ska vara frivilliga och arbetstagaren ska alltid ha rätt att säga upp arbetsavtalet med en rimlig uppsägningstid.

Arbetsgivarna eller arbetsförmedlare får inte inneha, gömma, konfiskera eller förstöra handlingar som bevisar arbetstagarens identitet eller uppehållsrätt, såsom identitetsbevis, pass eller arbetstillstånd, och inte heller hindra arbetstagaren från att komma åt dessa handlingar, om det inte är fråga om en sådan åtgärd som den nationella lagstiftningen förpliktar till. Handlingarna ska ges tillbaka till arbetstagaren utan dröjsmål.

Arbetstagaren får inte tvingas att till arbetsgivaren, arbetsförmedlare eller andra aktörer betala några avgifter, såsom rekryteringsarvodet, som ersättning för anställningsförhållandet eller arbetsförmedlingen. Om sådana avgifter upptäcks ska de återbetalas till arbetstagaren.

5.3. Rättvis behandling och förbud mot diskriminering

Leverantören ska behandla alla arbetstagare lika och med respekt för deras människovärde. Diskriminering på grundval av etnisk tillhörighet, hudfärg, kön, civilstånd, graviditet, religion, socialt eller etniskt ursprung, nationalitet, fysiska egenskaper, ålder, politiska åsikter, fackligt engagemang, sexuell orientering eller av någon annan orsak får inte förekomma vid rekryteringen eller i arbetet.

Med diskriminering avses alla former av särbehandling av arbetstagare, såsom segregation, utfrysning eller favorisering, som inte grundar sig på arbetsuppgiftens krav eller natur, utan som tyder på ojämlig behandling som grundar sig på fördomar.

Det är förbjudet att trakassera arbetstagarna. Med trakasserier avses när arbetstagare utsätts för omänsklig behandling, däribland sexuella trakasserier och sexuellt utnyttjande, kroppslig bestraffning, psykiskt eller fysiskt tvång eller verbala trakasserier samt för hot om sådan behandling.

Leverantören ska främja godkännande av mångfald och lika möjligheter för arbetstagarna.

5.4. Organisationsfrihet och kollektiva förhandlingar

Leverantören ska respektera arbetstagarnas rätt att organisera sig, att ansluta eller låta bli att ansluta sig till organisationer som de själva väljer, samt rätten att förhandla kollektivt. Arbetsgivaren ska inom ramen för den lokala lagstiftningen respektera arbetstagarnas rätt och frihet att organisera sig fackligt och att förhandla kollektivt. Med detta avses formella och informella samarbetsformer vars syfte är att tillsammans främja och försvara arbetstagarens intressen på arbetsplatsen och i arbetsgemenskapen. Arbetsgivaren ska informera arbetstagarna om denna rättighet.

I länder där organisationsfrihet inte erkänns fullt ut ska arbetsgivaren främja förfaranden som gör det möjligt för arbetstagarna eller de representanter som arbetstagarna utsett att utan rädsla för negativa konsekvenser möta arbetsplatsens ledning i anslutning till ärenden gällande löner och arbetsförhållandena.

5.5. Löner, förmåner och ersättningar

Lönen ska betalas direkt till arbetstagaren vid överenskommen tidpunkt, minst en gång per månad och i sin helhet. Den lön som betalas till arbetstagarna får under inga omständigheter vara lägre än den minimilön som i sysselsättningslandet tillämpas inom branschen eller minimilönen enligt det kollektivavtal som tillämpas, beroende på vilkendera av lönerna som är högre. FPA uppmuntrar leverantörerna att betala en lön som man kan leva på⁷.

Till arbetstagarna ska betalas övertidsersättning i enlighet med lagstiftningen, praxisen inom branschen eller det kollektivavtal som tillämpas, utifrån vilket belopp som är högst.

I samband med lönen ska arbetstagaren ges ett skriftligt lönekvitto eller motsvarande specifikation så att arbetstagaren kan kontrollera att lönen är korrekt. Övertidsersättning ska specificeras tydligt. Arbetsgivaren får inte göra avdrag på lönen eller andra förmåner i disciplinärt syfte.

5.6. Arbetsavtal och arbetsvillkor

Leverantören ska med varje arbetstagare ingå ett skriftligt arbetsavtal på ett språk som arbetstagaren förstår. Av arbetsavtalet ska arbetstagarens rättigheter och villkoren för anställningsförhållandet framgå.

5.7 Arbetstider, pauser och frånvaro

Leverantören ska följa alla lokala lagar och föreskrifter och/eller kollektivavtal som gäller arbetstider, vilodagar och övertidsarbete. Antalet arbetstimmar, övertidsarbete medräknat, får inte i genomsnitt överstiga 60 timmar eller sex arbetsdagar per vecka eller den maximala arbetstiden enligt sysselsättningslandets lagstiftning. Det maximala antalet arbetstimmar får överskridas endast på grund av en inträffad olycka eller hot om olycka, ett oöverstigligt hinder eller brådskande reparations- eller servicearbete. Detta villkor kan dock tillämpas endast i den omfattning som det är nödvändigt, så att det inte avsevärt stör arbetstagarens regelbundna arbete. Övertidsarbete ska vara frivilligt.

Leverantören ska ge arbetstagarna möjlighet att hålla regelbundna och tillräckligt långa pauser på arbetstid. Arbetstagarna ska ha minst en vilodag under en period på sju dagar. Frånvaro, såsom semester, sjukdomstid och föräldradigheter ska ersättas i enlighet med nationell lagstiftning. Leverantören ska föra bok över frånvaro och semestrar.

6. Hälsa och säkerhet

6.1. Arbetshälsa och -säkerhet

Leverantören ska alltid prioritera arbetstagarnas hälsa och säkerhet. Leverantören ska följa åtminstone de lokala lagarna och föreskrifterna gällande arbetshälsa och -säkerhet.

Arbetsmiljön ska vara sund och säker för arbetstagarna. Med det här avses att arbetstagarna inte utsätts för förhållanden som kan äventyra deras fysiska eller psykiska hälsa och att arbetsgivaren säkerställer att arbetstagarna skyddas mot sådan exponering på ett behörigt sätt. Arbetstagarna ska ges relevant skyddsutrustning då det behövs. Arbetsgivaren ansvarar också för att arbetstagarna skyddas mot sådana arbetshälsorisker som orsakas av riskfaktorer som är oberoende av fysiska faktorer. Det kan vara fråga om risker som anknyter till exempelvis utmattningssyndrom eller arbetsrelaterad stress. Arbetstagarna har rätt att vägra utföra farligt arbete utan att utsättas för sanktioner eller hot om sådana.

Arbetsgivaren ska ordna adekvat företagshälsovård för arbetstagarna.

Arbetstagarna ska få utbildning och information om förfaranden och risker i anslutning till arbetet och hur riskerna kan förebyggas, inklusive brandsäkerhet, farliga arbetsmoment och första hjälpen. Säkerhetsföreskrifter ska placeras så att de är lättillgängliga i leverantörens lokaler. Utbildningarna

och säkerhetsföreskrifterna ska vara på ett språk som arbetstagarna förstår. Leverantören ska föra bok över utbildningar och olycksfall.

Leverantören ska erbjuda arbetstagarna dricksvatten, tillräcklig ventilation, belysning och en tolerabel arbetstemperatur samt se till att buller och dammhalter hålls på en acceptabel nivå. Vid behov ska arbetstagarna ha tillgång till första hjälpen-utrustning.

6.2. Beredskap för nödsituationer och förebyggande av olyckor

Arbetsgivaren ska omedelbart vidta korrigerande åtgärder när den har fått uppgift om eventuella expositions- och riskfaktorer. De maskiner och arbetsredskap som används i arbetet ska ha de säkerhetsanordningar och skydd som krävs. I lokalerna ska det finnas brandvarnare eller motsvarande brandlarmsystem. Brandlarmsystemen ska testas regelbundet.

Nödutgångarna ska vara tydligt markerade och de får inte vara låsta eller blockerade. Utrymningsövningar ska ordnas regelbundet och arbetsgivaren ska föra bok över dem.

6.3. Pausutrymmen och gemensamma utrymmen, inkvartering

Arbetsgivaren ska erbjuda ett separat pausutrymme som är avskilt från arbetsställena och se till att arbetstagarna har tillgång till lämpliga sanitetsutrymmen och utrymmen där man kan äta.

Om arbetsgivaren erbjuder arbetstagarna inkvartering, till exempel i form av personalbostäder, ska dessa lokaler byggas och underhållas i enlighet med de lagar och föreskrifter som ska tillämpas och lokalerna ska vara tydligt avgränsade från produktionsområdet. Inkvarteringen ska vara trygg och arbetstagarna ska ha tillgång till ett rimligt personligt utrymme som möjliggör privatliv. Leverantören ansvarar för att arbetstagarna har tillgång till en ren toalett, dusch, badrum, dricksvatten, utrymmen där man kan laga och förvara mat och där man kan äta samt för att utrymmena är tillräckligt varma och har tillräcklig ventilation.

7. Miljö

Leverantören ska säkerställa att de produkter och tjänster som den säljer har producerats på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till miljön. Leverantören ska följa åtminstone verksamhetslandets lokala lagar och föreskrifter gällande miljön. Leverantören ansvarar för att den inte genom sin verksamhet bryter mot Europeiska unionens bestämmelser eller nationella lagar och föreskrifter gällande miljöskydd. Leverantören ska se till att den har alla de miljötillstånd, -licenser och -registreringar som krävs för verksamheten. Leverantören ska också försäkra sig om att dessa handlingar är giltiga och följa de villkor som anges i dem.

Leverantören ska arbeta systematiskt och med framförhållning för att främja sitt miljöansvar och verksamhetens hållbarhet samt för att minimera alla de miljöbelastande effekter som den egna verksamheten har. Leverantören ska ställa krav på miljövänlighet även på leverantörskedjan.

Leverantören ska behandla miljöförseelser och -krav systematiskt och informera personalen och externa intressentgrupper om dem.

7.1. Klimat och miljö

Leverantören ska identifiera, följa upp, administrera och minska sina utsläpp till luft⁸ i fråga om utsläppskällor som är betydande för verksamheten. FPA uppmuntrar leverantörerna att räkna ut sitt koldioxidavtryck och att minska det.

Också andra former av utsläpp, såsom buller-, lukt- och dammutsläpp, ska ligga inom de givna gränsvärdena.

FPA uppmuntrar leverantörerna att använda miljövänliga tekniker och lösningar alltid då det är möjligt.

7.2. Resurseffektivitet

Leverantören ska använda råvaror och material på ett resurssmart sätt och sträva efter att minska på användningen av vatten. Avfallsvatten ska hanteras på korrekt sätt, i enlighet med lagar och föreskrifter. Leverantören ska kontinuerligt förbättra sin energieffektivitet.

7.3. Avfall

Leverantören ska med alla rimliga medel minska mängden avfall som verksamheten ger upphov till. Leverantören ska separera olika avfallsflöden, återanvända och återvinna så mycket som möjligt, och slutligen överlåta avfallet till en aktör med tillstånd för slutförvaring.

7.4. Kemikalier, skadliga ämnen och material

Leverantören ska hantera, lagra och göra sig av med kemikalier och skadliga ämnen och material på behörigt sätt med iakttagande av lokala lagar och föreskrifter. Leverantören ska ha en verksamhetsplan och utrustning för nödsituationer och arbetstagarna ska ges utbildning i hantering, lagring och destruktion av kemikalier på ett språk som de förstår.

8. Etisk verksamhet

Leverantören ska agera ärligt, öppet och rättvist. Leverantören förbinder sig att iaktta följande företagsetiska principer:

8.1. Korruption, mutor och gästfrihet

Leverantören ska inte godkänna korruption, mutor eller ocker i någon form. Leverantören får inte direkt eller indirekt erbjuda någon betalning eller annan kompensation för att erhålla eller upprätthålla affärer eller för att uppnå otillbörlig fördel i sin verksamhet. Leverantören får inte direkt eller indirekt begära eller ta emot betalning eller annan kompensation av en tredje part så att detta kan påverka leverantörens förmåga att fatta objektiva beslut gällande sin affärsverksamhet. Leverantören ska i sin organisation ha skriftliga anvisningar för förebyggande av mutor och korruption.

Leverantören får inte erbjuda FPA:s anställda eller representanter gåvor eller gästfrihet i en situation där det kan påverka eller se ut att påverka beslutsfattandet.

8.2. Intressekonflikter och rättvis konkurrens

Leverantören ska undvika intressekonflikter och underrätta FPA om sådana relationer som kan leda till eller uppfattas som en intressekonflikt.

Leverantören ska konkurrera rättvist och följa alla lokala lagar och föreskrifter gällande konkurrens. Leverantören ska inte medverka i karteller, komma överens om priser eller vidta några andra åtgärder som begränsar konkurrensen.

9. Överensstämmelse med krav

Leverantören ska förbinda sig att iaktta dessa etiska riktlinjer och säkerställa att den egna verksamheten och underleverantörernas verksamhet följer de krav och principer som anges i riktlinjerna. Leverantören ska sträva efter transparens i sin leverantörskedja för att säkerställa att de etiska riktlinjerna följs. Leverantören ska genom avtal säkerställa att avtalsvillkoren och de etiska riktlinjerna uppfylls i leverantörens egen verksamhet och i leverantörskedjan.

För att säkerställa att verksamheten överensstämmer med kraven kommer FPA under avtalsperioden att övervaka att villkoren följs. FPA kan i detta syfte kräva att leverantören lämnar utredningar och handlingar, rättar till brister som upptäckts samt lägger fram en utredning om vilka korrigerande åtgärder som vidtagits.

FPA kan genomföra kvalitetsrevisioner hos leverantören och/eller dess underleverantörer i enlighet med villkoren i huvudavtalet.

10. Rapportering av missförhållanden och förseelser

Misstankar om att dessa etiska riktlinjer inte följs kan rapporteras konfidentiellt till FPA.

Per e-post: compliance@kela.fi

Referenser:

¹http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

²Global Compact, www.unglobalcompact.org

³<http://www.ilo.org/global/standards/lang-en/index.htm>

⁴<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

⁵<http://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang-en/index.htm>

⁶ILO, Indicators of Forced Labour, http://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_203832/lang-en/index.htm

⁷En lön som man kan leva på ska förstås på det sätt som Global Living Wage (www.globallivingwage.org) har definierat: ”Den lön för en normal arbetsvecka som en arbetstagare på ett visst ställe behöver för att upprätthålla en rimlig levnadsstandard för sig själv och sin familj. En rimlig levnadsstandard omfattar bland annat mat, vatten, boende, utbildning, hälso- och sjukvård, transport, kläder och andra grundläggande behov inklusive beredskap för oförutsedda händelser.”

⁸Med utsläpp till luft avses utöver koldioxid VOC-utsläpp, frätande ämnen, partikelutsläpp och andra utsläpp som bryter ner ozonskiktet samt biprodukter som bildas vid förbränning.